

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ**

ЗАСЕКІНА Т. М.

Робоча програма дисципліни

**ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК
ЗМІСТУ ОСВІТИ.
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ**

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 011
Освітні, педагогічні науки**

Київ – 2023

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

ЗАСЄКІНА Т. М.

**ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ЗМІСТУ ОСВІТИ.
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ
Педагогічна думка
2023

УДК 37.01:371.3/4(075.8)(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Засекіна Т. М. Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / Т. М. Засекіна. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 15 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-675-9-2022-16

ISBN 978-966-644-675-9

Рецензенти:

Малиношевська Альона Василівна, кандидат педагогічних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту обдарованої дитини НАПН України.

Алексєєнко Тетяна Федорівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Навчальна дисципліна «Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті» враховує систематизований комплекс головних закономірностей теорії формування змісту освіти та теорії навчання в сучасних умовах здобуття повної загальної середньої освіти та освіти впродовж життя.

У змісті дисципліни розглянуті тенденції розвитку змісту освіти (зарубіжний і вітчизняний досвід), представлені дидактичні підходи до його конструювання. На основі психолого-педагогічного та соціологічного аналізу структури особистості, структури діяльності та структури освітнього процесу виділені основні компоненти змісту освіти, визначені їх функції та взаємозв'язки, що зумовлюють відповідні технології в освіті. Ознайомлення й оволодіння сучасними інноваційними технологіями в освіті відкриває широкі перспективи і нові можливості в освітньому процесі.

Course "Formation and development of educational content. Modern technologies in education "takes into account the systematized set of main laws of the theory of formation of the content of education and the theory of learning in modern conditions of obtaining a complete general secondary education and lifelong learning.

In the content of the discipline the tendencies of development of the content of education (foreign and domestic experience) are considered, didactic approaches to its construction are presented. On the basis of psychological-pedagogical and sociological analysis of the structure of personality, structure of activity and structure of educational process the basic components of the maintenance of education are allocated, their functions and interrelations determining the corresponding technologies in education are defined. Acquaintance and mastering of modern innovative technologies in education opens wide prospects and new opportunities in the educational process.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Засекіна Тетяна Миколаївна, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	Дисципліна за вибором
Загальна кількість годин – 60		
Модулів – 3	<u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u>	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		3-й
		Семестр
		5-й, 6-й
		Лекції
		6 год.
		Семінарські
		14 год.
		Самостійна робота
		40 год.
Індивідуальне заняття не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>Доктор філософії</u>	Вид контролю: залік

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою викладання дисципліни «Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті» є ознайомлення здобувачів наукового ступеня «доктора філософії» з теорією формування й розвитку змісту освіти, сучасними технологіями навчання у контексті реформаційних змін закладених у новому Законі України «Про освіту», нових Державних стандартах освіти в Україні, концепцією «Нова українська школа» та формування умінь здійснювати аналіз змісту освіти, як чинника добору технологій навчання та засобу досягнення очікуваних результатів навчання здобувачів освіти.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність і готовність розв'язувати комплікативні науково-дослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації голістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій,

форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти);

загальні компетентності (ЗК):

здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність (ЗК 1), здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (ЗК4); здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел (ЗК 5), здатність і готовність імплементувати в освітній процес інноваційні практики на основі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (ЗК 8);

фахові (професійні) компетентності (ФК):

здатність і готовність застосовувати в освітньому процесі сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (ФК2); здатність і готовність застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності (ФК3), здатності і готовності визначати й урахувати в освітньому процесі індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та під час здійснення науково-дослідної діяльності (ФК4); здатність і готовності інтегрувати в зміст освіти питання і проблеми, безпосередньо пов'язані з використанням здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом (ФК8); здатність і готовність організовувати на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів освітній процес як процес сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) (ФК11), здатність і готовність підвищувати рівень власної професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти (ФК14).

Результати навчання дисципліни «Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті» можна вважати задовільними за умов досягнення слухачами програмних результатів:

	Знання	Уміння
ПРН 1	- концептуальні та методологічні знання в галузі освіти знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання	уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
ПРН 4	- знання про сучасні інформаційні технології, форми, методи та засоби їх використання в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності - знання про сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти на основі застосування новітніх інформаційних технологій	- уміння застосовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності - уміння використовувати розмаїття наявних технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (на основі застосування новітніх інформаційних технологій)
ПРН 5	- знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження знання про способи здобуття професійно значущої інформації в	- уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти - уміння визначати актуальність професійно значущої інформації уміння працювати з різними джерелами

	галузі освіти з різних джерел	інформації
ПРН 8	- знання про організацію сучасного освітнього процесу(його особливості в закладах вищої та загальної середньої освіти) - знання про наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти	- уміння імплементувати в освітній процес інноваційні освітньо-педагогічні практики - уміння адаптувати новітні західноєвропейські та світові освітньо-педагогічні практики до потреб системи освіти в Україні
ПРН 15	- знання з дидактики середньої та вищої школи - знання часткових (предметних методик) - знання про новітні методологічні підходи, закономірності і принципи освіти в галузі освіти, технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання - знання сучасних досягнень психодидактики, медіа-дидактики та ін. - знання про ключові компетентності учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та наскрізні уміння (soft skills)	- уміння визначати методологію науково-педагогічного дослідження з дидактики вищої та середньої школи - уміння застосовувати в освітньому процесі технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання
ПРН 16	- знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України та країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу	- уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення в використанні в освітній і науково-дослідній діяльності - уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти
ПРН 17	- знання про індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) - знання психолого-педагогічних основ організації та здійснення освітньої діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти - знання психолого-педагогічних основ здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти	- уміння діагностувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) - уміння організувати та здійснювати освітню діяльність на засадах урахування її психолого-педагогічних основ - уміння визначати значущі психолого-педагогічні особливості суб'єктів освітнього процесу та їх вплив на досягнення результатів науково-дослідної діяльності в галузі освіти - уміння розробляти індивідуальні освітні траєкторії учнів або/і студентів на основі визначення їхніх індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей
ПРН 21	- знання про способи популяризації здорового способу життя - знання про можливості і способи інтеграції в зміст освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням	- уміння популяризації здорового способу життя - уміння інтеграції в зміст освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням здоров'язберезувальних технологій

	здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом	
ПРН 24	- знання про сталий розвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про організацію сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів	- уміння забезпечення сталого розвитку суб'єктів освітнього процесу - уміння підтримувати сталий розвиток учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів
ПРН 27	знання про можливості і способи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти	- уміння стимулювати саморозвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності - уміння вдосконалювати професійно-педагогічну майстерність через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарськ і	практичн і	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Формування і розвиток змісту освіти. Тема 1. Сутність змісту освіти.	6	2			4
Тема 2. Компетентнісний підхід у формуванні змісту освіти.	6		2		4
Змістовий модуль 2. Сучасні технології навчання в освіті Тема 1. Поняття і сутність технологій навчання.	6	2			4
Тема 2. Педагогічна інноватика.	6		2		4
Тема 3. Дистанційні технології навчання.	6		2		4
Тема 4. Технології навчання: особливості	6		2		4

навчання в початковій, основній і старшій школі.					
Змістовий модуль 3. Особливості змісту освіти: початкова, базова, профільна, спеціалізована освіта. Тема 1. Процеси інтеграції і диференціації у формуванні змісту освіти.	6	2			4
Тема 2. Формування змісту шкільної освіти (міжнародний досвід).	6		2		4
Тема 3. Засвоєння змісту освіти – основа соціалізації особистості	6		2		4
Тема 4. Стандарти змісту освіти.	6		2		4
Всього годин	30	6	14	-	40

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Модуль1. Тема 1. Сутність змісту освіти.	2
2.	Модуль 2. Тема 1. Поняття і сутність технологій навчання.	2
3.	Модуль 3. Тема 1. Процеси інтеграції і диференціації у формуванні змісту освіти.	2
	Разом	6

Модуль1. Тема 1. Сутність змісту освіти.

План:

Питання формування і розвитку змісту освіти у педагогічній теорії і практиці.

Склад і структура змісту освіти.

Дидактичні засади формування змісту шкільної освіти.

Дидактичні умови реалізації змісту освіти. Особливості реалізації змісту освіти в умовах непередбачуваних подій (пандемія, воєнний стан).

Модуль 2. Тема 1. Поняття і сутність технологій навчання.

План:

- 1) Класифікації сучасних технологій навчання.

- 2) Методи і технології навчання.
- 3) Чинники й умови вибору технології навчання. Технології дистанційного навчання.

Модуль 3. Тема 1. Процеси інтеграції і диференціації у формуванні змісту освіти.

План:

- 1) Інтеграція як дидактичний принцип формування змісту освіти. Види інтеграції.
- 2) Диференціація змісту освіти: освітні галузі, навчальні предмети, інтегровані курси, навчальні модулі.
- 3) Наскрізні змістові лінії, контексти.
- 4) Інтеграція, як основа STEM –освіти.
- 5) SWOT аналіз процесів інтеграції та диференціації.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Компетентнісний підхід у формуванні змісту освіти.	2
2.	Педагогічна інноватика.	2
3.	Дистанційні технології навчання.	2
4.	Технології навчання: особливості навчання в початковій, основній і старшій школі.	2
5.	Формування змісту шкільної освіти (міжнародний досвід).	2
6.	Засвоєння змісту освіти – основа соціалізації особистості	2
7.	Стандарти змісту освіти.	2
	Разом	14

1. Компетентнісний підхід у формуванні змісту освіти. (2 год)

Питання для обговорення:

- Компетентності й результати навчання.
 Порівняння знаннєвого і компетентнісного підходів у формуванні змісту освіти.
 Особливості компетентнісно-орієнтованого змісту освіти.

2. Педагогічна інноватика. (2 год)

Питання для обговорення:

- 1) Інноваційні технології навчання.
  - 2) Проблема готовності учителя застосовувати інноваційні технології навчання.
  - 3) Фахова компетентність учителя.
- Роль вчителя в освітньому процесі.

3. Дистанційні технології навчання. (2 год)

Питання для обговорення:

- 1) Особливості й дидактичні засади технологій Е-навчання.
- 2) Освітні цифрові ресурси.
- 3) Змішане навчання.
- 4) Цифровізація освітнього процесу.

4. Технології навчання: особливості навчання в початковій, основній і старшій школі.

Питання для обговорення:

- 1) Провідні технології навчання в початковій школі.
- 2) Провідні технології навчання в основній школі.
- 3) Провідні технології навчання в старшій школі.

4) Універсальні технології навчання.

5. Формування змісту шкільної освіти (міжнародний досвід).

Питання для обговорення:

- 1) Курикулуми, як комплексні освітні документи.
- 2) Порівняння структури змісту освіти різних країн.
- 3) Тенденції розвитку змісту освіти в країнах зарубіжжя.
- 4) Навчально-методичне забезпечення змісту освіти в країнах зарубіжжя.

6. Засвоєння змісту освіти – основа соціалізації особистості

Питання для обговорення:

- 1) Особливості змісту за рівнями освіти.
- 2) Зміст спеціалізованої освіти: наукової, мистецької.
- 3) Форми, методи й прийоми засвоєння змісту освіти.
- 4) Грамотність й освіченість, як детермінанти засвоєння змісту освіти.
- 5) Індивідуальні освітні траєкторії.

7. Стандарти змісту освіти.

Питання для обговорення:

- 1) Процеси стандартизації в освіті.
- 2) Види і структура стандартів освіти.
- 3) Освітні програми як похідні стандартів освіти.
- 4) Внутрішня система якості освіти. Розроблення навчальних програм на основі модельних навчальних програм.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 10 тем (по 4 години кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання або презентації.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1	Складання таблиці (інфографіки тощо) щодо поглядів на зміст освіти у педагогічній теорії й практиці	4
2	Складання таблиці (інфографіки тощо) щодо порівняння знаннєвого і компетентнісного підходів у формуванні змісту освіти.	4
3	Розроблення плану обговорення вирішення педагогічної проблеми, обравши найбільш ефективні сучасні технології.	4
4	Огляд проблеми педагогічної інноватики у фаховій літературі	4
5	Презентацію власного або групового проєкту застосування дистанційних технологій (їх порівняльний аналіз)	4
6	Аналізування вирішення педагогічної проблеми, залежно від обраної технології навчання	4

7	SWOT аналіз процесів інтеграції та диференціації	4
8	Складання порівняльної таблиці щодо формування змісту освіти в Україні і в зарубіжжі	4
9	Написання есея: Знання як детермінанта формування ціннісних орієнтацій Розроблення прикладу індивідуальної освітньої траєкторії	4
10	Складання освітніх програм закладу освіти. Розроблення прикладу навчальної програми.	4
	Разом	40

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій і семінарських занять, практичні – під час здійснення здобувачами самостійної роботи.

Під час проведення лекцій і семінарських занять використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення, бесіда, дискусія.

До наочних методів навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, презентація.

Зокрема:

за типом пізнавальної діяльності:

- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

за джерелами знань:

- словесні - розповідь, пояснення, лекція;
- наочні - демонстрація, ілюстрація.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- метод проблемного викладання.

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії з використанням освітніх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального змісту здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового іспиту. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; неприпустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на 1 семестр, із них 60 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських, лекційних заняттях, 20 балів за індивідуальне завдання, 20 балів – на заліку.

Схему нарахування балів з дисципліни наведено в таблиці.

Таблиця

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2									Індивідуальне завдання	Підсумковий контроль	Сума
Л1	Ср	С1	Ср	Л2	Ср	С2	Ср	С3	Ср	С4	Ср				
4	5	6	5	4	4	6	4	6	8	6	7	20	15	100	

Змістовий модуль 3								Індивідуальне завдання	Підсумковий контроль	Сума
Л1	Ср	С5	Ср	С6	Ср	С7	Ср			
4	5	8	5	8	10	8	12	20	20	100

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; С/р – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно

82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Комп'ютерні презентації лекцій.
2. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті» – рукопис.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Верховна Рада України. 7 сесія, VIII скликання (2017, Вер. 05), Закон № 2145-VIII, «Про освіту». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. Дата звернення: 11.04.2020 р.
2. Верховна Рада України. 2 сесія, IX скликання (2020, Січ. 16), Закон № 463-IX, «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
3. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
Дата звернення: 22.04.2020 р.
4. Про зміст загальної середньої освіти: Науково-аналітична доповідь / За заг. ред. В.Г. Кременя.– К.: НАПН України, 2015.– 118 с.
5. Н. М. Бібік, Н. З.Софій, О. В.Онопрієнко, Ю. М.Найда, М. С.Пристінська, І. О. Большакова, *Нова українська школа: поради для вчителя*. Київ, Україна: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017.
6. Гончаренко С. У. Дидактична концепція змісту освіти // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми / С. У. Гончаренко. — Київ — Вінниця : ДОВ Вінниця, 2002. — С. 22-26.
7. Ільченко В. Р. Реформування змісту освіти як національна проблема. Педтехнологія «Довкілля». 15-річний досвід виконання стратегічних завдань реформування змісту освіти / В. Р. Ільченко. — Полтава: Довкілля-К, 2010.
8. Засекіна, Т.М. (2020). Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. За наук. ред. О.М. Топузова. Київ: Педагогічна думка. 400 с.
9. Корсак К.В. Підстави і напрями реформування середньої школи України: структура і стандарти змісту [Текст] : научное издание / К. Корсак // Освіта і упр. - 1998. - Т. 2, N 4. - С. 31-39.
10. Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій): Науково-методичний посібник / Автори-упорядники: Л. Ф. Пашко, М. І. Степаненко, О. П. Коваленко та ін. – Полтава: ПОППО, 2006. – 124 с.
11. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с.
12. УРОКИ PISA-2018 : методичні рекомендації / кол.авт. : Васильєва Д.В., Головка М.В., Жук Ю.О., Козленко О.Г., Ляшенко О.І., Науменко С.О., Новосьолова В.І. / Інститут педагогіки НАПН України. — Київ : Педагогічна думка, 2020. — 96 с. Доступно: http://undip.org.ua/news/library/metod_rekom_detail.php?ID=9825

13. Розроблення освітніх програм. *Методичні рекомендації* / авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
14. Абетка для директора: Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти». К.: ДСЯО, 2020. 251 с. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/hovyny/822-abetka-dlia-dyrektora-rekomendatsii-do-pobudovy-vnutrishnoi-systemy-zabezpechennia-iakosti-osvity-u-zakladi-zahalnoi-serednoi-osvity>.
15. С.І.Заріцька, Н.І.Литвиненко, М.І.Савченко, О.Ю.Сліпченко, *Методичні аспекти впровадження електронного навчання в закладах загальної середньої освіти*. Київ, Україна. [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.irtc.org.ua/dep105/publ/2019/METHOD_POSIBNYK_ZARITSKA_LITVINENKO_SAVCHENKO_SLIPCHENKO_2019_SCHOOL132.pdf
16. Гончаренко С.У., Козловська І.М. Теоретичні основи дидактичної інтеграції // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 2. – С. 9-18.
17. Гончаренко С., Мальований Ю. Інтеграція елементів змісту освіти. Полтава, 1994. 234 с.
18. Гризун Л. Е. Дидактичні основи проектування модульної структури навчальної дисципліни : Монографія, Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Харків, 2008. – 302 с.
19. Пастирська І.Я. Загальнонаукові передумови інтеграції змісту гуманітарних та природничих дисциплін у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ – початку ХХІ століття // «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми" . Збірник наукових праць. Вінниця. - 2011. - № 28.
20. Пахомова Н. Інтеграція як провідна тенденція розвитку суспільства та освіти: історико-педагогічний аспект. Витоки педагогічної майстерності. 2013. Випуск 11. С. 250-256.
21. Пушкарьова Т. О., Топузов О. М. Інтегративно-діяльнісна педагогіка: Т. О. Пушкарьова, О. М. Топузов/ монографія – Київ : Педагогічна думка, 2019. – 304 с.
22. Топузов О. М. Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів. Укр. пед. журн. 2015. № 1. С. 16—27.
23. Топузов О. М. Профільне навчання: проблеми формування змісту курсів за вибором та організація навчальної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах. Проблеми сучасного підручника. Київ: Педагогічна думка, 2008. Вип. 8. С.20-27.
24. Топузов О. М. Становлення проблемного навчання в педагогічній науці / О. М. Топузов // Рідна школа. – 2015. – № 1. – С. 57–60.
25. Топузов О.М. Експеримент у педагогічній науці і практиці: педагогічні інновації в системі загальної середньої освіти / О.М. Топузов // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2014. – №1–4. – С. 135–140.
26. Топузов, О. М. (2008). Профільне навчання: проблеми формування змісту курсів за вибором та організація навчальної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах. Проблеми сучасного підручника, (8), 20–27.
27. Топузов О.М. Проектування інформаційно-освітнього середовища навчальних закладів у сучасному суспільстві. Український педагогічний журнал. – 2017. – № 1. – С. 26–36.
28. Топузов О. М. Загальна методика навчання географії. Київ: Картографія, 2012. 512 с.
29. Топузов О. М., Засекіна Т. М. Науково-методичний супровід нової української школи. Вісник Національної академії педагогічних наук України. Том 3 №2 (2021) DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-13>
URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/200>
30. **Топузов, О. М., & Засекіна, Т. М.** (2022). Комплект підручників авторських колективів Інституту педагогіки НАПН України для учнів 5-х класів за новим державним стандартом базової середньої освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). С.1-9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4140>
31. **Топузов Олег**, Засекіна Т. Концепція підручників як складників дидактичної системи адаптаційного циклу навчання. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. Ред. О.М.Топузов]. 2022. Вип. 28. С. 191 – 201. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-28-191-201>
32. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний поради́ник

- науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. **Олега Топузова**, Тетяни Засекиної : Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. - 296 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-983-360-0-2022-70>
33. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. **За заг. ред. професора О. М. Топузова**. Укладач: Л. М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://undip.org.ua/library/zbirnyk-zavdan-dlia-r...> URL:<https://lib.iitta.gov.ua/731543/>
  34. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень; заст. Гол. Ред. В.І Луговий, **О.М. Топузов**; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, та інші]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ. Юрінком Інтер, 2021.
  35. Самойленко, В.М., Топузов, О.М., Вішнікіна, Л.П., і Діброва, І.О. (2013). Дидактика географії: монографія. К.: Ніка-Центр. 570 с.
  36. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заступник голови), О. М. Топузов (заступник голови), С. О. Сисоєва, О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, І. Ю. Регейло (секретар) за заг. ред. В.Г. Кременя, Київ : Нац. акад. пед. наук України, 2021. 384 с. (До 30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf>
  37. Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр.: монографія / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заступник голови), **О. М. Топузов** (заступник голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2022. 424 с. Бібліогр.: с. 49. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-1992-2022>.
  38. Компетентнісний підхід – стрижень наукових інновацій у навчанні / Олег Топузов // Освіта України. – 2016. – 15 серп. (№ 32). – С. 10.
  39. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія / О.М. Топузов. – Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. – 160 с.

УДК 37.01:371.3/4(075.8)(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Засекіна Т. М. Формування і розвиток змісту освіти. Сучасні технології в освіті. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / Т. М. Засекіна. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 15 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-675-9-2022-16

ISBN 978-966-644-675-9

Рецензенти:

Малиношевська Альона Василівна, кандидат педагогічних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту обдарованої дитини НАПН України.

Алексєєнко Тетяна Федорівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Засекіна Тетяна Миколаївна, 2023 рік